

SZÉKESEFEJÉRVÁR.

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, iskolatanács, s a tanítók és községi jegyzők egyletének

A lap ára

háshoz hordással vagy postán küldve:
Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden három hasábos petitsor: Megrendelőinktől 6 — nem megrendelőinktől 8 krért ígattatik be.

Lapunk számára hirdetéseket felvesznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móricz. **Bécsben:** Ooppelik L. és Mosse Rudolf.

KÖZLÖNYE.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

45. szám.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejérvár” szerkesztőségének (Széchenyi-utca 5-ik sz.) czímzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után három hasábos petitsorért 10 kr. fizetendő.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Elmefuttatás

a felekezeti tanítók fizetése meghatározásáról.

Mióta gr. Cziráky ő nmltga a főrendi házban azon óhaját fejezte ki, bár a felekezeti tanítók fizetés-minimuma is törvény által határozatnék meg, mindinkább foglalkoznak e tárggyal. A miniszter válaszáat ismerjük s egyszersmind azon ígérétéit is, hogy e tárgyban minélelőbb törvényjavaslatot fog benyújtani az országgyűlés elé. A „népnevelők pesti egylete” május 8-án tisztelgett a közoktatásügyi miniszternél s kérelmezte a többi között, hogy még ez országgyűlés elé terjeszse azon törvényjavaslatot, mely a felekezeti tanítók fizetésének minimumát meghatározza. A miniszter erre így válaszolt: „Lehetetlen azt most teljesíteni: először, mert ez országgyűlés létele már napokhoz van kötve; másodsor, ez ügy még nem érett meg annyira, hogy a képviselőház általi elfogadás biztosítva lenne; harmadszor, mert az államra ez ismét terheket róna, a mi jelen körülmények között nem kívánatos.”

Felette fontos a kérdés és nagyon messzeható, s annak megoldása igen nagy dolgokkal van szerves összefüggésben elannyira, hogy egyiket a másik nélkül elintézni nem lehet.

A három ok igen természetes, hogy hátráltatja a kérdés megoldását.

Leginkább azonban a második ok az, mely legfőbb akadály, „hogy az ügy még nem érett meg” s félo, hogy a jövő országgyűlés is el fog osz-

lani úgy, hogy ez „ügy nem érik meg.” Még pedig azért merjük ezt jósolni, minthogy igen jól tudjuk, mely szerint a fizetés minimumát meghatározó törvényt, sok más törvénynek és érdemleges reform-intézkedésnek kell megelőznie.

A kérdés szőnyegen lévén, szükség, hogy felette véleményünket elmondjuk. Igaz, hogy a felekezetek egyenjogúsítása 1868. évben törvény által megerősített, de ez papiron áll csak, künn a gyakorlati életben minden perczen találkoznak oly dolgokkal, melyek a törvényt meghazudtolják. Nem bocsátkozom részletekbe, jól tudja azt minden gondolkodó egyén.

A jelzett törvényt tehát meg kell előzni, a közgyakorlatban felekezetek egyenjogúsításának.

De még ez sem oldja meg teljesen a dolgot. Ott van második nagy szirtül, a protestans autonomia. Jólehet üdvös haladásnak az autonomia utját nem állhatja, mandazáltal vannak oly függő körülmények, melyek az autonomicus felekezeteket erősen felhívják annak kivívására, hogy előbb a függő s már évtizedek óta megoldását váró alapítványok ügyét intézzék el a törvényhozók s azután lehet a tanító fizetéséről beszélni.

De még ezután is akadályozva van az állam rendes fejlesztő működése a felekezetek által támasztható akadályok által, hogy ez ne történjék és az állam jogtalanságot el ne kövessen, minden fizetés minimumot meghatározó törvényt, a köte-

lező állami iskoláztatást tartalmazó törvénynek kell megelőznie.

En azt hiszem, hogy ezek azok a lényeges akadályok, melyek nem engedték már eddig az ügyet megérni. S hiszem, hogy miniszter ur ép ezen dolgok miatt nyilatkozott akként a miként fent érintettük. — Mi óhajtuk, hogy minden munkás a végzett munka szerint jutalmaztassék, óhajtuk, hogy a tanítók fizetése rendeztessék, bár közbe legyen mondva, Magyarországon minden hivatalnok fizetése a rendezést várja, de semmi esetre se kívánjuk, hogy zavart okozó törvény létesítése által intéztessék el a tanítók fizetési ügye.

Ha azok a törvények létre fognak jönni, melyeket itt röviden és csak átutólag érintettünk, úgy a gróf Cziráky óhajta és a tanítók kérelme magától fog előállani, vagyis úgy, mint az elintézett lényeges dolgok természetes productuma.

Nemzeti életünk jövőjét tekintve szivből óhajtuk, hogy ne tétssek semmi felületes gondolkodásból, s javításainkat és alkotásainkat mindig az egészre való tekintet vezérelje.

A tanítók ügyével foglalkozni szép és üdvös dolog, de e mellett ne felejtszünk el a főrol az iskoláról se.

Állami iskolát teremtsünk, hogy nyerjünk tanítókat. Felekezeteknél tanító a pap, a tanító kántor. Most nem folytatom tovább e tárgyam elemzését, majd ha elő talál kerülni az ügy, még hozzá fogok szólni. Addig Isten velünk.

Amicus.

TÁRCZA.

Álmod rablója.

(Tácz, apr. 15. 1875.)

Zugó viharban,
Csendes időben
Csak feléd szárnyal
Gondolatom....
Ejnek ivadján,
Hajnal hasadtán,
Napnak delében
Nem alhatom.

Vig ezimborák közt,
Hol zeng az ének
S a pohárcsengés
Kedvre derit,
Feldult keblemnek
Tépett virága
A vig danára
Ki nem virit.

Virágos réten,
Ha járva, kelve
Feletem dalos
Madár cseveg
Szárnyacsattogását,
Zengő danáját,
Háborgó lelkem
Nem hallja meg.

És túl nem dörgi,
Lelkem viharját
A vészes felhők
Villámi sem....
Óh mért dultad fel
Keblem nyugalmát
Álmod rablója
Volt kedvesem!

Körmives Imre.

Haidé története.

— Irta: Szűts Miklós. —

(Folytatás.)

A tárcza tartalma.

Az irat levél- vagy naplótöredéknek látszott s így szólt:

„Azt kívánod tőlem, óh Judith, fogadjam férfi-be csületemre, hogy a mig élvezni kívánom szerelmedet, nem teszem lábamat más nő küszöbére; ne ismerjem többé ismerősimet, legyen nekem idegen a világ; napom csupán szép két szemed, életem a te szerelmed, egyetlen gondolatom neved legyen. Ez utóbbi vágyad régesrég teljesült, az első nem teljesülhet soha. Úgy örültem, mikor e gondolat fejedbe szállott, és oly bol dogtalan valék, mikor láttam, hogy ott tanyát ütött. Örültem, hogy ez született, busultam, hogy nemcsak született, hanem él is. Mert tudtam, hogy a szerelem, ez a láthatatlan, titkos valami, mely egyik kezében hord életet, másikában halált: ép oly csodás és szövetyes szervezet mint az ember teste maga. Az ember teste pillanatról pillanatra választ ki magából gőzöket,

melyek amint megszülettek testének ezer meg ezer pontján távoznak ki a környező légrétegbe: és ez azt jelenti, hogy él; de a mint a kigőzölés megszűnik, amint e gőzök leülepednek testének fölzetén, hogy ott állandóan tapasztazzák el pórúsait: akkor testéből menten hulla lesz; mert az, mi előbb, midőn csak körösztilszaladt testén, az élet virága volt: most, midőn leülepszik benne és állandó fészket rak magának halálhozó méreggé válik. Így van ez a szerelemmel is. A szerelem nagy kéjek és végtelen fájdalom, magas törekvések és bohó ötletek csodás keveréke. E bohó ötletek a szerelem izzadmánya, ezek jelentik azt, hogy él. — Egyszerre száz helyen szikrázza magából, de ha tovább élnek egy pillanattal, ha koporsójuk nem ott van bölcsojűk mellett akkor közös koporsóba jutnak a szerelemmel magával, mert megmérgezik ezt és megölik.

Önzésnek és önfeláldozásnak rejtélyes házassága a szerelem, melyben kész vagyunk magunkat egészen odaadni s akarunk mást egészen birni. Sötétek hajjai, ha az első, ragyognak, ha a másik kerül fölül; de ha megszűnik benne a mozgalom, ha a féltést a nemes bizalom, a hitet a kétség nem kergeti s nem tudja föl-váltani perczről percre: ott már ravatalon fekszik e szép érzés, ott megszűnik már az élet vegyfolyama és következik a fölbomlás.

Óh mily büszke voltam szerelmednek ez óhajára, oda tüztem azt szivemre nefeleges-virágnak; de ha te is megóvni akarod, ha te is oda tűzöd homlokodra, hogy föltétlenül vesd közém s szerelmed közé: ottan többé már nem nefeleges, csakis momento mori lesz s az, mit szerelmed virágának hittem szerelmed halála volt. Szerelmed kétsége szülte: ezért volt bizonyossága

Irodalom s művészet.

„A holt költő szerelme.“

A nagyszellemek műveinek behatóbb tanulmányozása lelkünkre ellenállhatlan nemesítő befolyást gyakorol. A Szana Tamás által szerkesztett szépirodalmi „Figyelőben“ Jókai „Elbeszélő költeményei és satyrái“ érdemlett méltatásban részesültek; városunk — tudvalevőleg — a Jókai-párnak igen sok hálával tartozik, azért úgy hiszem nem lesz felesleges, ha e nagyszellem egyik legkitünőbb költeményéről — „A holt költő szerelme“ — egy szerény tanulmányt bátorkodunk közölni.

„A holt költő szerelme“ Magyarország legünnepeltebb s legkedveltebb népköltőjének, Petőfi Sándornak, tragikus szerelmét tárgyalja. Petőfi a hir és dicsőség hervadhatlan babéraival koszorúzott 24 éves ifjú költő szenvedélyes szerelme gyulad Szendrey Julia, egy bájos szépségű és kitünő szellemi tulajdonokkal dúsan megáldott leányka iránt, kinek az a szerencsétlensége volt, hogy kissé jobbmodu szüleitől származott s kit szülei ép azért a bizonytalan állapotú és jövőjű, habár ekkor már nagynevű költőnek nőt adni semmi szín alatt sem akartak. De az ifjú szerelmes pár egy újabb Romeo és Julia kölcsönös hevével ragaszkodott egymáshoz; s így a házasság 1847. szept. 8-án mégis csak létrejött. — Az esemény már eddig is eléggé költői.

Miként a virág — szél, eső, zivatar előtt bezárkózik, míg ellenben a jötevő nap sugarainak önkénytelenül is föltárja keblét: úgy volt Szendrey Julia is Petőfivel. Ez ábrándos leányt a nagy költő lyrikus dalai bővítették el s a hir és dicsőség babérszörűje által elszédítve, — mint egy hulló rózsza, — önkénytelen hullott a szerelem dalnokának ölébe. — Mondják, hogy Kleopatra kigyói illatos rózsákból jövő szenderegésbe merítik a haldoklót, ki a halál karjából többé fel nem ébred, de álmában a mennyei paradicsom színezésének s az elveszett földi boldogság keserűségekének sajátságos vegyületét izeli. Így volt Szendrey Julia, miután Petőfiné lett. — A nagy költő szerelme kábultta, ittassá tette őt, s ily körülmények közt lehet-e csodálni, hogy a szerelmi szenvedély romboló árja keresztül tört a szülői felügyelet akadályain; lehet-e csodálni, ha ő most csak annak bírása után törekedett, a ki, — az ő magasröptű, ábrándos lelkében támadt epedő szomjúságot, szerelmének hűsítő cseppjeivel egyedül volt képes enyhíteni? Szendrey Juliát Petőfi egész költői hevével szerette. „Te az enyém, én a tied“ kezdetű gyönyörű szerelmi díthrambjában elragadtatással kiált föl:

„Eszem adta Juliskája,
Szívem arany koronája!“

Petőfi lyrája egy egész nemzet szívét és lelkét járta át; mi természetesebb, minthogy ugyanakkor egy gyöngéd női szívet is rózsalánczaira fűzött a nélkül, hogy ugyanabban a viszonzáserelem bensőségét is képes lett volna megteremteni. Maga Petőfiné Lauka Gusztávhoz, a boldog családi élet legszebb hónapjai után, egy skeptikus bölcselkedésével írja: „Van kifejezhetetlen, kimondhatatlan érzélem. Nem barátság, nem szerelem, nem vonzódás, nem rokonszenv. Mindegyik. Egyik sem“¹⁾. — Ime! a hajdonkor napjaiban annyi

¹⁾ „Otthon“, májusi szám, 116. lap.

annak; de ha meg nem halt szerelmed abba, hogy ennek az életet adá: úgy szerelmednek bizalma fogja ismét meg ölni; mert két szív egységét, a bizalmatlanság szerződésére építeni nem lehet.

Igen Judith, óh drága Judithom, esküszöm az égető vágyra, melybe mint rámába foglalom szép arczodat, hogy emlékezetem falára függeszszem szent kép gyanánt: szívem, e gyöngé szív, örömet megadta már kérésedet, de eszem, férfilelkem megkötötte azt, s szakadjon bár meg, nem szabad árulásom megvennie szerelmedet, azt, miért életet, szabadságot, szívemet csekély díjnak hiszek.

Azt mondám, irásban felelek, hogy, midőn ura vagyok akaratomnak, mondhassem el eszméimet s ne akkor, midőn bűvös jelenléd varázsa megkábít. Most felelek: nem esküszöm, mert nem esküdhetem. Ami a vallás a nőnek, az a férfinak adott szava; nem tőle függ ígérni, a mit szeretne; hanem a bizonyosságtól, hogy csakis az ő kezében van, a mire esküszik, és azon tudattól, hogy esküje és a férfinemesség egy uton haladnak.

Nem esküdhetem, mert ezen eskü tárgya határozatlan, s nem esküdhetem, mert még ha határozott volna is, tilos.

Határozatlan; mert tudod-e, mire esküszöl, ha fogadod, hogy egy embertársadat örökké kerülni fogod. Lehet, hogy nagyon könnyűre, mit a sors szeszélye magától elvégez helyetted; lehet, hogy nagyon nehézre, midőn száz nagy kötelességet kell lábbal tipornod, hogy eleget tethess azon egynek, melyhez adott szavad köt. Légy orvos és hívnik a halálos beteghez, de te nem mehetsz, mert esküd tiltja; légy ügyvéd és csak benned

ábrándos költőiséggel álmódott boldogság így szülte az öldöklő, de titkosan lappangó mérget. S ez Petőfiné szerelmi tragikumának második phasisa.

E szerelmi tragikumnak még egy harmadik fokozata is van. Azonban mielőtt azt ismertetnénk, lelkiismeretes kötelemünknek tartjuk megemlíteni ama gyöngéd családi életet, melyet Petőfiné ritka önuralommal, lázongó érzelmei legyőzésével alapítani képes volt. Ha Petőfi költeményeit végig olvassuk, nem találunk köztük egyet sem, a melyben csak sejtene is, hogy neje szerelme már nem az, a minek azelőtt ismerte. Sőt ha a szemlélődő lélek bátran következtethet a meglevő müből az alkotó művész lelki hangulatára: akkor Petőfiné a „Fiam születésére“ irt dala ama boldogító örömhangulat kifolyása, melylyel újdun szülött gyermekét a kölcsönös hűség és szeretet zálogának tekintti. Lauka Gusztáv, ki a Petőfi-párnak egybekelő, sükre hű baráti szolgálatot tett, így ír Petőfinéről: „Ő tiszteletreméltó, derék, szerető nő és anya lett a szó valódi értelmében. És ha Petőfi el nem vézük, bizonyosan boldoggá is teendte“¹⁾. — Ugy hisszük ez adatok mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy Petőfiné a maga boldogságát nem kereste családi körén kívül, hanem inkább abba lelke minden erejével belemélyedni iparkodott; más szóval Szendrey Julia Petőfi karján a női szeretet és hűség eszményképe is tudott lenni.

De a szív-tenger. Ha csendes, visszamosolyog az ég csillagaira; lázongó hevében azonban saját méhe szülőit is halálos harcra izgatja.

Az 1848-iki események s Petőfiné ez eseményekkel való szorosabb összeköttetése eléggé ismert; a mi volt Kossuth az országgyűlésen, az volt Petőfi az irodalomban: harsona hang, mely azt kiáltja, — előre halálba! Petőfi 1849. július 31-én a segesvári ütközetnél eltűnt, őt többé senki nem látta. Otthon maradt az özvegy egyetlen árvájával. Petőfiné lelke, — azon gondolatnál, hogy férje elesett, — hullámszani kezdett, mint a viharos tenger. Petőfiné a kétségbeesés jankiáltásával ostromolta az eget; de az ő Sándorja nem tért többé vissza. S minél bizonyosabb lett férje haláláról, annál viharosabban zajongott. Kivánta a halált, a poklot, a megsemmisülést. Laukának meg a többi között ezt írja²⁾: „Hátha még láthatom csak egy pillanatra is, hátha lábainál halhatok meg. E hű remény minden lehető boldogságát jövendőmnek magába zárja.“ Ismét: „Hogyné tőrnek el ezer évet, ha ezer évi szenvedésemnek az lenne jutalma, hogy kezeit érintve-csókolva lehelném ki lelkemet.“ — S az, ki Petőfit a szerelem ily óriási hevével szerette, ki kész lett volna érte ezer évi szenvedést magára vállalni: az, ugyan abban az évben, mikor e levelek keltek, férjhez ment Horváth Árpáddhoz... Ez a szerelmi költő szerelmi tragikumának harmadik phasisa. Feljajdulhatna most sírjából az elhunyt:

Ha férfi lelkedet
Egy hölgyre feltevéd:
Az üdvösségedet
Könnyelműn tépi szét,
Hazug szemében hord mosolyt
És átkozott könnyűt!...

(Folytatása következik.)

¹⁾ U. o. 117. lap.
²⁾ U. o.

Nyilatkozat

a székesfehérvári főreáltanodai segélyző-egylet tisztelt tagjaihoz.

A „Székesfehérvár és Vidéke“ című helybeli lapnak legutóbbi 44-ik száma a főreáltanodai segélyző-egylet ügyeire vonatkozólag erkölcsi kötelességemre teszi az egylet pénzkézelségét illető gyanúsító híreket sajtó útján megczáfolni.

Minthogy nevezett lapban csekélységemnél sokkal tiszteltebb egyének is megölnék már huzcolva, a nélkül, hogy az illetők iránti közbecsülés hőmérője csak egy fokkal is alább szállt volna, nem tartanám szükségesnek a megtámadásra válaszolni, de igenis — ifju egyletünket mindenkor oly melegen felkaroló közönségünkkel szemben kötelességemnek ismerem, úgy az egylet tagjait mint általában az ifjuság pártolóit — addig is, míg a rendes uton való beszámolás megtörténhetik — az egylet vagyoni állapotáról következőben fölvilágosítani.

Jelzett fölszólítás megjelenése után első teendőm volt az ügy megvizsgálására szakértőket keresni, illetőleg fölkeríteni. Alább írott két szakértő városi hivatalnok és egy kereskedő voltak szivesek hivatalos iró damban megjelenni és segély-egyleti számadásaimat lezárni. — Hogy az egylet vagyont, — pénzben és könyvekben elhelyezve — miként találták, a következő nyilatkozatokban foglaltatik:

„Mátsolat. Nyilatkozat. Alulírottak ezennel bizonyítjuk, hogy t. Mendlik Alajos főreáltanodai igazgató ur, mint ugyan a helybeli főreáltanoda segélyző egyletnek elnöke által 1875-ik évi június hó 2-án délután 6 órakor felkérve a segélyző-egylet pénztára számadásait annak keletkeztétől mai napig kellő okmányokkal bemutatta, mi azt átvizsgáltuk és tükéletes rendben találva aláírásunkkal is megerősítettük, — az említett segélyző-egylet számadási késpzép maradványát 551 frt. 35 krt. pedig egy 14,041. számú városi takarékpénztári betéti könyvecskében elhelyezve találtuk, hová már 1873 ik évtől kezdve a felesleges összegek időközönként letétettek. — Kelt Székesfehérvárott 1875. évi június hó 2-án. — Rész Károly m. k., számvérvői írnok, Lechner Ferencz m. k., Rainiss József m. k., városi adópénztárnok.“

E tényálladékból kifolyólag még csak most azon kérdés merül föl, hogy — az egyleti számadások rendben lévén — miért nem terjesztettek azok a segély-egylet közgyűlése elé.

A válasz e kérdésre, mások érdekében, szivesen elhallgatnám, a minthogy azt, saját becsületelem kockáztatásával, ekkorig el is hallgattam.

Ma azonban, a midőn nyilatkozattételre provokálva vagyok, választ kell adnom. Neven alá nem rejthetem továbbra mások hibáit.

Hogy azonban válaszomat okmányok bemutatásával kellőleg illusztrálhassam végnnyilatkozatomat a legközelebb tartandó közgyűlés alkalmára tartom föl.

Székesfehérvárott, 1875. június 2-kán. — Mendlik Alajos m. k., mint a székesfehérvári főreáltanodai segélyző-egylet elnöke.

bizik az özvegy vagy árva, de nem is beszélhetsz vele, mert esküd tiltja és, ha csak magadnak élsz is mint a pusztai oroszlán, meglehet, hogy a szoba, mely ma közönyös rád nézve s akár sohase lásd, holnap beteg barátod testét rejti falai közé, kit talán zuzott mellel épen az vitetett fel az utcáról, hogy ápolja, kit örökké kerülni esküvel.

Óh szerelmem gyermeke! Vajjon e nagy érzés nem tudott megtanítani, hogy épen az teszi az embert oly magasztos lénynyé, hogy szabad magát esküvel hozzákötöni embertársához, de nem szabad esküvel szigetelnie el magát tőlük. Szép és nagy esküdnöd arra, hogy egyet követni fogsz, de arra, hogy egyet mindig kerülsz, megesküdnöd vétek.

De tiltott ezen eskü még akkor is, ha előre tudhatnám bizonyosan, — ami most csak nagyon valószínű, — hogy ez eskü teljesítése közben egyetlen nemes emberi kötelemmel sem jöhetek összeütközésbe. Megtagadjam és sértsem azokat azokat, kik nem bántottak semmivel? Azokat, kiktől te szép Judith legjobban tudhatod, hogy soha nem kerestem, bár nem is kerültem; mert csak egyetlen lény volt a világon, kit örökké kerestem, bár talán mindig kerülnöm kellett volna: te magad.

Ki ma kész megtagadni ismerőseit szerelmeért: az egy hét mulva megtagadhatja szerelmét egy ismeretséggért. Csak egy anyag van, melyből szívünk érzelmeit készíti; csupán a feldolgozás és a viszonyok teszik szerelem-, barátság- vagy tiszteletté; s ha egy helyen homoknak látod ez anyagot, azt sejheted, hogy homok az mindenütt. Nem voltak s lesznek ők nekem több mint ismerős; de ezek maradnak mindaddig a mig érdemesek rá, vagy mig ők nem kerülnek engemet.

Megesküdni, hogy kerülni fogjuk az embereket: erre misem ad jogot. Kerülni őket eskü nélkül: erre jogot adhat nagy munka, nagy szegény, vagy nagy fájdalom; de a boldogság nem. Oly önzés van abban, boldognak lenni s másokat kerülni, midőn szeretnők belekiáltani a nagy világba: „oly boldog vagyok!“

Hallottál-e már, te kis bübbajos tündérem, simoniaról, mely lelki kincseknek méltatlan áron vételében áll? Nem fogom szerelmedet simonia árán birni. Lelkem adom érte, szívemnek minden dobbanását, agyának minden gondolatát neked szentelem érte; de nem fogom azzal megalázni szerelmedet, hogy méltatlan eskü árán vásároljam.

Óh nem tudod szeretni a férfit a nélkül, hogy gyűlölnéd függetlenségét? Ha szívet szívért adni nem tudsz akkor úgyis csak árnyékot adnál. Óh én szeretlek, nem azért, mert megvetted szívemet, csakis azért, mit szóval hiába akarnék mondani, csakis azért, mert szeretlek. S a veszteség, kin és fájdalom ölesszeuzhatja szívemet, de oly tette birni nem fog, melyen egy hétre tetszésedet, azon túla pedig csak kicsinylétsedet vehetném meg. Szeretlek mint a nap a keleti égboltot hogy mindig oda megy először, s midőn lenyugszik arra veti bucsutekintetét; ha...“

De itt megszakadt a kézirat és folytatása hiányzott. Szívem hevesen vert olvasása közben; gyermek valék, midőn olvasni kezdtem, ifjúvá értem, mire elolvastam. Most érzem először, szinte megdöbbenve, hogy férfinak lenni: nagy gondolat.

A hajnal közel vala, s ezért gyors kézzel írtém a negyedik zseb tartalmát, melyben már csak egyetlen levél volt.

(Folytatása következik.)